

'Hudič za rdeče in angel za bele' navdušil v Ljubljani

Ljubljana, 19.11.2018, 7:50 | Posodobljeno pred enim mesecem

AVTOR

[Janez Usenik](#)

KOMENTARJI

40

Prizor v dvorani Gospodarskega razstavišča je bil resnično izjemen. Popolnoma nabit avditorij je pozdravil profesorja psihologije iz Toronta. Zakaj?

Preprosto zato, ker je **Jordan Peterson** svetovno znana kontraverzna oseba. Leta 2016 je ta status dobil, ker se je uprl kanadskemu zakonu o prepovedi diskriminacije na osnovi spolne identitete. Del leveice ga takoj označil za nestrpnega, za del desnice pa je postal heroj in intelektualni guru. Toda po pravici?

Ko sem nekaj ur kasneje sedel z njim med intervjujem, se mi je zazdelo, da je velik del njegove razvpitosti stvar psihologije. Peterson je asertiven sogovornik, v pogovoru dominira in prav mogoče je, da že s tem v debati marsikoga izzove. A govori spoštljivo in argumentirano. In pravzaprav so stvari, o katerih govori, že kdaj povedane in prav zato imajo določeno težo.

Najprej, Peterson je oster kritik vseh skrajnosti, tako skrajne leveice kot skrajne desnice. Rasizem in nacionalizem zavrača. Mnogi njegovi argumenti so dejansko liberalni, njegovo nasprotovanje nekaterim sodobnim pogledom pa znanstveno. Dejstvo, da imajo ljudje različne spolne identitete, se mu zdi nesporno, nasprotuje pa ideji, da je spolna identiteta zgolj produkt družbe, ne pa tudi biologije. Preveliko poudarjanje razlik, čeprav pod geslom branjenja pravic manjšin, pa dejansko ustvarja plemena in preprečuje, da bi človeka spoštovali kot posameznika, trdi.

Sploh zahteva, da bi nekoga naslavljali s takšnim zaimkom, kot želi sam, pa je zanj poseg v svobodo govora. To, kako naslavljam koga, pravi, je stvar najinega odnosa in moje osebne kulture, ne pa države. In če me država sili, kako naj s kom govorim, je to diktatura, pravi.

Podpira enakost možnosti, ne pa enakosti v izidu. Na primer, ko interpretira, zakaj so ženske plačane manj kot moški. Nikoli ni trdil, da to ni prav nič povezano z diskriminacijo, to mu je treba priznati, a poudarjal je, da je to le majhen del zgodbe. Razlika je po njegovem v veliki meri posledica odločitev posameznikov in njihovih vrednot. V skandinavskih državah, ki so v resnici skoraj popolnoma odpravile vso diskriminacijo žensk, pravi, so opazili, da se ženske še vedno raje zaposlijo v zdravstvu in šolstvu kot moški, moški pa dominirajo v drugih poklicih. In to zaradi njihovih osebnih interesov in vrednot, trdi Peterson.

O tem bi se seveda dalo debatirati, marsikdaj se v argumentaciji zdi površen, a da bi to označili kot nesprejemljivo? Resnično bi me zaskrbelo za smer, v katero gre sodobna levica, če bi kritika, kot je on, kar tako pavšalno diskreditirali. Takšne kritike levica v resnici krvavo potrebuje, saj jo spodbujajo k premisleku. Brez premisleka pa se lahko boj za enakopravnost resnično izrodi v tiranijo, kot se je že velikokrat v zgodovini. Raven dialoga, ki ga z argumenti ponuja Peterson, pa je takšna, kot bi si v sodobni politiki lahko le želeli.

Zaradi političnih tem je dobil svetovno slavo. Postal "hudič za rdeče in angel za bele". Toda on sam zelo očitno noče igrati te vloge, kar pa je v resnici vredno spoštovanja. Pozornost mu je prišla prav, a ne za to, da bi promoviral politične ideje, ampak da ga poslušajo kot psihologa. In kot tak želi ljudi spodbuditi, da zaživijo kot čustveno zdravi in sposobni ljudje. In o tem dejansko govori njegova knjiga *12 pravil za življenje*. Iz lastnih izkušenj lahko sicer povem, da so njegovi nasveti zelo podobni nasvetom, ki bi vam jih dali naši terapevti, če bi se k njim zatekli na pomoč.

Pred slovenskim občinstvom je izpeljal predavanje o osnovah etike. Temeljno vprašanje, ali je etika zgolj posledica družbene pogodbe in tako popolnoma arbitrarna, kar Peterson zavrača, ali pa je osnovno zavedanje o tem, kaj je prav in kaj ne, vendarle nekaj univerzalnega. Inteligentno, strokovno, primerno dolgovezno in povsem akademsko predavanje, kakršnega bi najbrž prav lahko slišali tudi v predavalnici Filozofske fakultete, le da ta ne bi bila tako nabita s poslušalci. In tu se morda skriva skrivnost tega, zakaj o Petersonu vedno slišimo le skrajnosti, umirjenih mnenj pa skoraj ne. Če ga gledamo brez nepotrebne histerije, je treba priznati, da je strokovnjak svojega področja, sposoben terapevt in dober psiholog. Da pa hkrati ne ponuja nič zares revolucionarnega.

URL dostop: <https://www.24ur.com/novice/slovenija/peterson.html>